

Plán činnosti IVPR ku Kontraktu s MPSVR SR na rok 2021

1. Doterajší vývoj a budúce smerovanie politiky podpory aktívneho starnutia na Slovensku – analytická a ďalšia expertízna činnosť

Anotácia: Ide o plynulé pokračovanie viacročnej spolupráce IVPR a zodpovednej riešiteľky s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) pri analýze vyhodnocovania pokroku Slovenska v aplikácii politiky podpory aktívneho starnutia a jej nastavovania do budúcnosti.

Analyticko-expertízna spolupráca sa bude zameriavať na viaceré čiastkové úlohy a z nich vyplývajúce očakávané výstupy. Prvá sa týka spolupráce pri realizácii uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 688 z 13. decembra 2013, ktorým sa ukladá ministrom PSVR SR povinnosť *predložiť na rokovanie vlády správu o plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020* do 30. apríla 2021. Obsahom spolupráce zodpovednej riešiteľky s MPSVR SR bude vypracovať systém a metodiku vyhodnocovania naplnenosti cieľov a opatrení Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020; ďalej, odborne sumarizovať podkladové materiály spracované a predložené zodpovednými aktérmi podľa schválenej metodiky. Výstupom spolupráce bude **návrh Správy o plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020** pre účely legislatívneho procesu.

Ďalšia časť spolupráce bude zameraná na finálne práce súvisiace s dopracovaním návrhu Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030, nadväzujúc na stav prípravy tohto programového dokumentu ku koncu roka 2020 a výsledky spolupráce MPSVR SR a zodpovednej riešiteľky k tomuto obdobiu. Obsahom spolupráce bude zo strany IVPR (zodpovednej riešiteľky) moderovanie záverečnej fázy odborných diskusií aktérov prípravy programového dokumentu, odborné zhodnocovanie a sumarizácia podkladových materiálov a ich záverečná edícia. Výstupom spolupráce bude **návrh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030** pripravený pre účely legislatívneho procesu.

Napokon bude predmetom spolupráce príprava **Národnej správy** na účely 4. vyhodnotenia implementácie Madridského medzinárodného akčného plánu pre starnutie a jeho Regionálnej implementačnej stratégie (MIPAA / RIS) 2018 – 2022.

Garantka: Prof. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc.

2. Návrh funkčného systému pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie

Anotácia: Pracovná rehabilitácia a rekvalifikácia je vo viacerých európskych krajinách uprednostňovaná pred chráneným zamestnávaním ako efektívnejší nástroj integrácie osôb so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce. Na Slovensku však medzi nástrojmi pomoci týmto ľuďom na trhu práce stále dominuje chránené zamestnávanie. Preto je cieľom tejto úlohy navrhnuť v spolupráci so všetkými zainteresovanými aktérmi, predovšetkým Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Sociálnou poisťovňou, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, organizáciami osôb so zdravotným postihnutím, jasnú koncepciu pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie, ako nástrojov začlenenia, resp. návratu na trh práce po vzniku choroby z povolania, či v dôsledku pracovných úrazov. Navrhovaná úloha vyplýva z *Implementačného plánu Revízie výdavkov na skupiny ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením*, ktorú ako prílohu *Programu stability Slovenskej republiky na roky 2020 až 2023* schválila Vláda SR Uznesením č. 297 z 18. mája 2020.

Garantka: Mgr. Darina Ondrušová, PhD.

3. Strategické priority rozvoja zamestnanosti do roku 2030 (2. časť)

Výskumná úloha nadväzuje na dokument „Stratégia hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030“ schválená uznesením vlády SR č. 300 z 27. júna 2018, najmä reaguje na dve zo stanovených kľúčových oblastí, konkrétne na Rozvoj ľudského kapitálu a Technologické zmeny a podpora inovatívneho potenciálu SR. Úloha tiež nadväzuje na Akčný plán pre realizáciu opatrení vyplývajúcich zo Stratégie hospodárskej politiky SR do roku 2030 vypracovaný a schválený v roku 2019. Tiež reaguje na Akčný plán inteligentného priemyslu SR schválený uznesením vlády SR č. 461 z 10. októbra 2018.

Garantka: Daniela Kešelová, PhD.

4. Analýza vplyvov robotizácie, automatizácie a digitalizácie na trh práce na trh práce v SR: analytické a expertízne činnosti pri príprave koncepčného dokumentu – 2. časť

Anotácia: V roku 2020 IVPR realizoval prvú etapu výskumnej úlohy, v rámci ktorej sa pripravil a začal realizovať empirický prieskum zameraný na pripravenosť zamestnávateľov pre digitálnu transformáciu z hľadiska ľudských zdrojov. Pre rok 2021 sa navrhuje pokračovanie tejto úlohy. V prvom štvrtroku sa výsledky výskumu spracujú a vyhodnotia. V nadväznosti na výsledky prieskumu medzi zamestnávateľmi a vychádzajúc zo Stratégie digitálnej transformácie Slovenska 2030 sa pokračovanie bude zameriavať na oblasť prípravy ľudských zdrojov pre potreby zamestnávateľov.

Garantka: Daniela Kešelová, PhD.

5. Platformová práca v Slovenskej republike

Anotácia: Zmapovanie existujúceho stavu fungovania platforiem a podmienok práce pre ne na území SR. Cieľom je identifikácia aktuálnej situácie v oblasti platformovej práce na území SR, t.j. aké platformy na území SR pôsobia, aké sú vzťahy medzi platformou a osobami, ktorí pre ňu alebo cez ňu pôsobia – napr. ich zmluvné podmienky, a či práca pre niektoré platformy môže vykazovať aj znaky závislej práce. Uvedená výskumná úloha by zapadla do rámcovej diskusie o platformovej práci na úrovni EÚ a v niektorých členských štátoch vo väzbe na ochranu práv niektorých pracovníkov pracujúcich pre, resp. cez platformy. Riešenie výskumnej úlohy využije aj výsledky riešenia medzinárodného projektu „Mobile-work and the challenges to the traditional industrial relations concept“, pre ktorý sa IVPR v súčasnosti uchádza o získanie výskumného grantu z prostriedkov EÚ (*Call for Proposals VP/2020/004 – “Improving expertise in the field of industrial relations”*).

Garant: PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.

6. Dynamika príjmovej chudoby na Slovensku

Anotácia: Analyzovať trajektórie chudobných domácností vo vzťahu k hranici chudoby, na základe longitudinálnych dát EU SILC. Vráťane identifikácie charakteristík a faktorov vplyvajúcich na:

- domácnosti, ktoré sa vymanili z chudoby,
- domácnosti, ktoré sa opätovne dostávajú pod hranicu chudoby,
- domácnosti, ktoré zostávajú pod hranicou chudoby.

Analyzovať dráhy chudobných domácností vo vzťahu k trhu práce (nájdanie si a udržania zamestnania) aj v triedení, či ide o domácnosti s deťmi alebo bez detí a či sú závislé od systému pomoci v hmotnej núdzi alebo nie. Analyzovať dráhy osôb a členov ich domácností, patriacich do kategórie „pracujúca chudoba“.

Úloha by mala prispieť k získaniu ďalších poznatkov o vývoji chudoby na Slovensku, v tomto prípade dynamike príjmovej chudoby, a to vo vzťahu k trhu práce.

Garant: Mgr. Daniel Gerbery, PhD.

7. Vyhodnotenie prvých skúseností s transformáciou zariadení vykonávajúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Anotácia: V roku 2018 vstúpila do platnosti novela Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov, ktorá si kládla za cieľ riešiť dostupnosť odbornej pomoci deťom a rodinám (ktorá je z dôvodu nedostatočného financovania krízových stredísk a resocializačných stredísk, financovaných VÚC poskytovaná v podstatne nižšom objeme v porovnaní s detskými domovmi, financovanými zo štátneho rozpočtu), ako aj viacrolové fungovanie orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (tieto dovtedy zastávali tak pomáhajúce, ako aj dozorné roly – napr. rodinná asistancia vz. dohľad nad výchovou ako výchovné opatrenie).

Spomenutou novelou tak došlo k vzniku nových, multifunkčných zariadení – centier pre deti a rodiny, ktoré nahradili detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská. V centrách pre deti a rodiny by mali byť utvorené podmienky aj pre rozvoj ambulatných a terénnych opatrení a dobrovoľných pobytov. Očakáva sa, že rozvoj dobrovoľných pobytov pre deti sa postupne musí premietnuť v znížení počtu detí umiestnených v zariadeniach na základe súdnych rozhodnutí (ústavná starostlivosť). Novela tiež zaviedla pri splnení stanovených podmienok možnosť pre mladých ľudí, ktorým bola ukončená náhradná starostlivosť v centre pre deti a rodiny po dosiahnutí plnoletosti, požiadať o návrat do jedného roka po odchode.

Cieľom výskumnej úlohy je na základe empirického prieskumu zmapovať prvé skúsenosti s uplatňovaním uvedených zmien z pohľadu centier pre deti a rodiny, ako aj orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; rovnako zmapovať ich premietnutie v štatistikách o výkone opatrení SPO, a ponúknuť prípadné odporúčania pre tvorcov politik, ktoré by mohli presadzovanie uvedených zámerov do implementačnej praxe zefektívniť.

Garant: Mgr. Milan Fico, PhD.

8. Vyhodnotenie záujmu a implementačnej praxe politik prestupného bývania v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít

Anotácia: Výskumná úloha si kladie za cieľ zmapovanie a zhodnotenie predbežných skúseností s implementáciou projektov podpory bývania pre marginalizované rómske komunity (MRK), ktoré sú realizované prostredníctvom výzvy zameranej na zlepšené formy bývania s prvkami prestupného bývania pre obce s prítomnosťou MRK, ktorá je podporená z *Operačného programu Ľudské zdroje*. Výskumná úloha sformuluje aj odporúčania politik pre ďalšie politiky v tejto oblasti.

Garant: Ing. Daniel Škobla, PhD.

9. Vyhodnotenie vybraných dát z výberového zisťovania štatistického úradu v prostredí domácnosťami MRK tzv. Roma SILC

Anotácia: Cieľom je vyhodnotenie vybraných dát z výberového zisťovania štatistického úradu v prostredí domácností z marginalizovaných rómskych komunít - tzv. Roma SILC z roku 2019. Tieto dáta budú kontextuálne interpretované vo vzťahu k oblastiam pôsobnosti MPSVR SR, ktoré budú špecifikované na základe komunikácie s príslušnými sekciami a odbormi. Na základe analýzy údajov budú formulované odporúčania pre ďalšie politiky v daných oblastiach.

Garant: Ing. Daniel Škobla, PhD.

10. Podpora inklúzie starších pracovníkov v podnikoch

Anotácia: Cieľom je na základe vlastného empirického prieskumu identifikovať organizačné zmeny súvisiace so procesom starnutia zamestnancov podnikov, s dôrazom na manažment osôb starších 50+, a to v nasledujúcich oblastiach: podpora pracovných podmienok, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a sociálnej inklúzie. Pri realizácii prieskumu sa predpokladá súčinnosť so zástupcami zamestnancov (odbory). Súčasťou úlohy bude aj prieskum medzi zamestnávateľmi o podpore pracovných podmienok a zamestnávania starších.

Garant: PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.

11. Výskum násillia páchaného na ženách 2021-2022

Anotácia: Zapojenie sa do celoeurópskeho výskum rodovo podmieneného násillia, organizovaného a pripravovaného Eurostatom. Cieľom je identifikácia aktuálnej situácie v oblasti rodovo podmieneného násillia. Ide o iniciatívu Eurostatu.

Garant: Mgr. Daniel Gerbery, PhD.

12. Dopady Priemyslu 4.0 a digitalizácie na pracovné podmienky a BOZP

Anotácia: Cieľom analýzy je identifikovať dopady Priemyslu 4.0 a digitalizácie, na pracovné podmienky, pracovné prostredie a bezpečie a ochranu zdravia pri práci vo vybraných odvetviach hospodárstva. Popri analýze trendov v oblasti zavádzania konceptu „Priemysel 4.0“ vo vzťahu k BOZP sa pozornosť zameria aj na analýzu rizík a ohrození zamestnancov pri práci s novými technológiami, novými zariadeniami, a ich dopadu na pracovné podmienky a pracovné prostredie.

Garantka: RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.

13. Vypracovanie programov a zavedenie mechanizmov použiteľné pre psychosociálne riziká

Anotácia: Cieľom je vypracovať programy a zaviesť mechanizmy použiteľné pre existujúce a novovznikajúce psychosociálne riziká zamerané na včasné odhalenie a pomoc v prípade duševnej a mentálnej záťaž s prácou. Z pohľadu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je nevyhnutné venovať pozornosť či už existujúcim, ale najmä aj novovznikajúcim psychosociálnym rizikám. Úloha je naplánovaná na roky 2021 a 2022. Je v súlade s pripravovanou Stratégiou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a programom jej realizácie na roky 2021 – 2023.

Garantka: RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.

14. Zmapovanie dopadov koronakrízy na ženy a na rodinu

Pandémia Covid 19 zasiahla celú spoločnosť. Jedná sa nielen o výrazný zásah do zdravia ľudí, ale hlboko zasiahla aj ekonomickú a spoločenskú sféru. Už počas takzvanej „prvej vlny“ prebiehajúcej na jar 2020, sa ukázal jej disproportčný dopad na niektoré skupiny obyvateľstva, hlavne ženy. Ženy čelia počas „koronakrízy“ dvojakému špecifickému riziku: väčšej pravdepodobnosti skúsenosti s násillím a v dôsledku ich výrazného zastúpenia v zdravotníckych, sociálnych odvetviach.

Garantka: Mgr. Zuzana Huráková

15. Analýza príjmov a výdavkov rodín s deťmi na Slovensku.

Výskumný projekt by bol orientovaný na zisťovanie a analyzovanie príjmov a výdavkov slovenských rodín (úplných, jednorodičovských, mnohodetných), ale aj na zisťovanie nákladov na výchovu a výživu dieťaťa. Táto úloha by mala byť zameraná nielen na získavanie poznatkov o ekonomickej situácii rodín s deťmi na Slovensku, ale aj ako informácie pre zmenu a zvyšovanie finančnej podpory pre rodiny s deťmi.

Garant: Mgr. Milan Fico, PhD